

MEDYA TAKİP DOSYASI

23 Ocak 2024 Salı

2023 YENİLENEBİLİR ENERJİNİN YILI OLDU

ENERJİ ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar, 2023'te 2 bin 845 megavatlık ilave yenilenebilir kurulu güç artışı gerçekleştirdiklerini belirterek, "Güç artışının yüzde 99.5'ini yenilenebilir kaynaklardan sağladık" dedi. Bakanlık verilerine göre geçen yıl Türkiye'nin toplam kurulu gücü 2 bin 858 megavat artışla 106 bin 668 megavata yükseldi. Bu artışın neredeyse tamamı yenilenebilir kaynaklardan

sağlandı. **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı** Bayraktar, 2053 karbon sıfır hedefleri doğrultusunda yaşanan enerji dönüşümünün en büyük destekçisinin yenilenebilir enerji kaynakları olduğunu belirterek, "2023 yenilenebilirin yılı oldu. Geçtiğimiz yıl yaşanan 2 bin 858 megavatlık kurulu güç artışının yüzde 99.5'ini yenilenebilir kaynaklardan sağladık. Böylece yenilenebilir enerji kurulu gücümüzü 59 bin

236 megavata çıkarmış olduk" ifadelerini kullandı. 2023 yılında ayrıca 326.3 teravatlık elektrik üretimi gerçekleştiğini bildiren Bayraktar, "Yenilenebilir kaynakların üretim içindeki payı yüzde 42 oldu. Buna karşın kurulu güç içindeki payı ise yüzde 56 olarak gerçekleşti. Hedefimiz 2035 yılında yenilenebilirin kurulu güç içindeki payını yüzde 65'e, üretim içindeki payını ise yüzde 55'e yükseltmek" dedi. ■ DHA

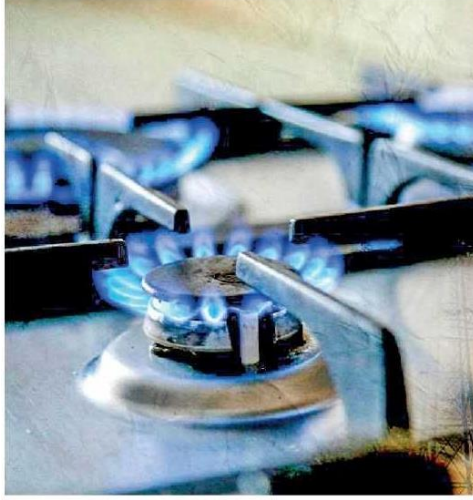

Spot piyasada elektrik fiyatları

■ Spot piyasada bir megavatsaat elektriğin fiyatı yarın için en yüksek 2 bin 687 lira 11 kuruş, en düşük 175 lira 99 kuruş olarak belirlendi. Enerji Piyasaları İşletme AŞ verilerine göre, spot elektrik piyasasında işlem hacmi bugün güne göre yüzde 59,4 artarak 1 milyar 122 milyon 975 bin 696 lira oldu. Gün öncesi piyasada bir megavatsaat elektriğin fiyatı yarın için en yüksek saat 09.00'da 2 bin 687 lira 11 kuruş, en düşük 04.00'te 175 lira 99 kuruş olarak tespit edildi. Gün öncesi piyasada bir megavatsaat elektriğin aritmetik ortalama fiyatı 1643 lira 27 kuruş, ağırlıklı ortalama fiyatı 1757 lira 89 kuruş oldu.

Spot piyasada fiyat belli oldu

Referans değer 11 bin TL'yi aştı

Spot doğal gaz piyasasında dün 1000 metreküp gazın referans fiyatı 11 bin 734 lira 29 kuruş olarak belirlendi. Enerji Piyasaları İşletme AŞ verilerine göre, dün spot doğal gaz piyasasında işlem hacmi 13 milyon 151 bin 881 lira oldu. Bu tutar, bir önceki gün 10 milyon 293 bin 47 lira olarak açıklanmıştı.

GAZI ALIŞ FİYATI 12 BİN 321 LİRA

Spot doğal gaz piyasasında dün 1000 metreküp doğal gazın referans fiyatı 11 bin 734 lira 29 kuruş, gaz ticaret miktarı ise 1 milyon 120 bin metreküp oldu. Piyasa katılımcıları için dengeleme gazı alış fiyatı 12 bin 321 lira, satış fiyatı ise 11 bin 147 lira 58 kuruş olarak belirlendi. Türkiye'ye dün 215 milyon 743 bin 128 metreküp doğal gaz girişi sağlandı. Piyasaya arz edilen doğal gaz miktarı ise 216 milyon 566 bin 150 metreküp olarak kayıtlara geçti. Spot piyasada bir megavatsaat elektriğin fiyatı en yüksek 2 bin 700 lira, en düşük 1247 lira 99 kuruş olarak belirlendi. **Enerji Piyasaları İşletme** AŞ verilerine göre, spot elektrik piyasasında işlem hacmi yüzde 30,9 artarak 1 milyar 470 milyon 27 bin 789 lira oldu. Gün öncesi piyasada bir megavatsaat elektriğin fiyatı en yüksek 2 bin 700 lira, en düşük 1247 lira 99 kuruş olarak tespit edildi. Gün öncesi piyasada bir megavatsaat elektriğin aritmetik ortalama fiyatı 2 bin 92 lira 13 kuruş, ağırlıklı ortalama fiyatı 2 bin 151 lira 77 kuruş oldu. Spot piyasada bir megavatsaat elektriğin fiyatı bugün en 2 bin 687 lira 11 kuruş, en düşük 175 lira 99 kuruş olarak kayıtlara geçti.

Enerjide kamu yatırımlarına 75.6 milyar lira kaynak

Merkezi yönetim bütçesinden enerji sektörü yatırımları için ayrılan kaynak miktarı, bu yıl geçen yıla göre yüzde 70 artışla 75.6 milyar lira oldu. Enerji sektörü ödeneği kapsamında 65 milyar 440 milyon liralık kısım KİT yatırımlarına ayrıldı.

ENERJİ sektörü, kamu yatırımlarında önde gelen sektörler arasında yer almaya devam ediyor. 2024 Yılı Yatırım Programı'na göre, bu yıl kamu kurumları tarafından yürütülecek 3 bin 799'u ana proje olmak üzere toplam 12 bin 41 projeye 1 trilyon liranın üzerinde ödenek tahsis edildi. Yatırım ödeneğinde enerji sektörünün payı yüzde 7.5 olarak kayıtlara geçti. Bu yıl enerji sektöründe yeni projeler için 6 milyar 690 milyon 853 bin lira, devam eden projeler için 68 milyar 464 milyon 625 bin lira yatırım yapılacak. Etüt projelerine yönelik ayrılan bütçe ise 536 milyon 670 bin lira oldu.

BOTAŞ YATIRIMDA ÖNDE

Kamunun enerji sektörü yatırımları için bu yıl ayırdığı kaynak miktarı ise toplam 75 milyar 692 milyon 148 bin lira oldu. Söz konusu ödeneğin 65 milyar 440 milyon liralık kısmı Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT) yatırımlarına ayrıldı. Kamunun bu yıl enerji yatırımları için en fazla ödenek tahsis ettiği kurum ise 29 milyar lirayla Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş. (BOTAŞ) oldu. BOTAŞ'a ayrılan bütçede en büyük pay 8 milyar 417 milyon 611 bin lira ile Tuz Gölü Doğalgaz Depolama Projesi'nde kullanılacak. 2027'de tamamlanması öngörülen projede depolama ve üretim kapasitesinin artırılması hedefleniyor. 7 milyar 866 milyon 576 bin lira ile ikinci sırada yer alan proje kapsamında belirlenen 26 ilde, ilçelere doğalgaz ulaştırılması için çalışmalar yürütülecek.

TOPLAM 163 PROJE

BOTAŞ, ayrıca bu yıl 6 milyar 515 milyon 795 bin lira tutarında yatırımı ise 81 ilde boru hatları ve tesislerin modernizasyonu ile rehabilitasyonuna ilişkin çalışmalar için kullanacak. Yatırım büyüklüğü bakımından enerji sektöründe ikinci sırada yer alan kurum, 28 milyar lira ile Türkiye Elektrik İletim A.Ş. (TEİAŞ) olurken, onu 8 milyar lira ödenekte Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ) takip etti. Bu yıl enerji sektöründe 163 proje için kaynak ayrıldı. Sektörde planlanan yatırımların kuruluşlara göre dağılımına bakıldığında 63 projeye TEİAŞ başı çekerken, bu kurumu 30 projeye EÜAŞ ve 20 projeye BOTAŞ izledi. Söz konusu programa göre, sektörde proje bazında önemli gelişmelerin kaydedilmesi bekleniyor. Öne çıkan projeler arasında, ülkede dışa bağımlılığı azaltmaya yönelik petrol ve doğalgaz kaynaklarının keşfine ve geliştirilmesine yönelik faaliyetler yer alıyor.

DOĞALGAZ DEPOLAMA

Öte yandan, son yıllarda doğalgaz tedarik ve işleme altyapısı konusunda boru hatları, LNG tesisleri, denizlerde gaz ve petrol arama filosuna ciddi yatırımlar yapan Türkiye, doğalgaz depolama tesislerinde kapasitelerin artırılması için çalışmalarını yoğunlaştırdı. Mevcut durumda Türkiye'nin, 4.6 milyar metreküp kapasiteli Silivri Doğalgaz Depolama Tesisi ve 1.2 milyar metreküplük Tuz Gölü Doğalgaz Yeraltı Depolama Tesisi olmak üzere iki depolama tesisi doğalgaz altyapısının önemli bileşenlerini oluşturuyor.

Depolamada hedef: Avrupa 3'üncüsü olmak

Türkiye toplam 5.8 milyar metreküpük gaz depolama kapasitesine sahip. Mevcut tesisler arasındaki Tuz Gölü Yer Altı Doğalgaz Depolama Tesisi'nin kapasitesinin genişletme çalışmalarıyla 2028'e kadar 8.8 milyar metreküpe çıkarılması planlanıyor. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar, 30 Aralık'ta Silivri Doğalgaz Depolama Tesisi'ne ilişkin yeni yatırım planları hakkında da

açıklamalarda bulunmuştu. Bayraktar, "Buradaki kapasiteyi 5.6 veya 6 milyar metreküpe yani 1 milyar metreküpük daha ilave kapasite gerektirecek şekilde bir proje üzerinde çalışıyoruz. Önümüzdeki 2-3 yılda tesisin kapasitesini daha da artırmak istiyoruz" bilgisini vermişti. Açıklanan yatırım planları çerçevesinde doğalgaz depolama tesislerinde toplam kapasitenin 14.4 milyar metreküpe ulaşması hedefleniyor.

Avrupa'da yaklaşık 100 milyar metreküp doğalgaz depolama kapasitesi bulunuyor. Almanya, 24 milyar metreküpük kapasiteyle 1'inci, İtalya ise 16 milyar metreküpük kapasiteyle 2'nci sırada. Doğalgazın elektrik üretimi ve ısınmada kullanılması sürecinde 40 yıllık tecrübesi bulunan Türkiye, 2028'e kadar tamamlayacağı depo genişletme çalışmalarıyla Avrupa'da 3'üncü büyük kapasiteye sahip ülke olmayı hedefliyor.

Derleyen: Necmi Uysal necmi.uysal@ito.org.tr

Uluslararası emtia piyasaları

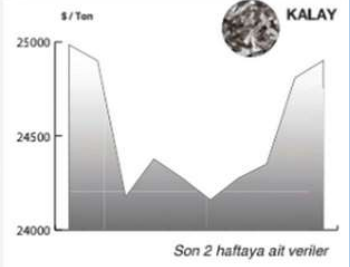
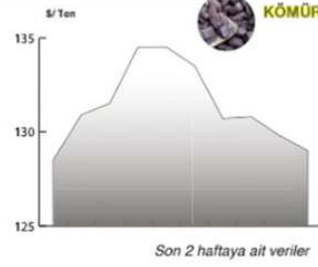
Güncel Haftalık Yıllık*

Değişim %

ENERJİ	Petrol (Brent, \$/Varil)	77.8	-0.1	-9.5
	Doğalgaz (Henry Hub, \$ /MMBtu)	2.8	-10.8	-22.0
	Doğalgaz (Dutch TTF, EURO/MWh)	29.7	-3.2	-51.9
	Termal Kömür (\$/Ton, FOB, Newcastle Avustralya, 6.000 KCal/kg)	129	-4.1	-64.9
METALLER	Altın (\$/Ons)	2.018	-0.4	6.0
	Gümüş (\$/Ons)	22.7	-0.4	-3.0
	Platin (\$/Ons)	896	-4.0	-13.8
	Bakır (\$/Ton)	8.267	0.0	-9.3
	Alüminyum (\$/Ton)	2.214	-1.6	-15.3
	İnşaat Çeliği (Çin, \$/Ton)	556	1.3	-9.8
	Demir Cevheri (\$/Ton, CFR, Tianjin-Çin, %63.5)	140.5	0.0	15.2
	Kurşun (\$/Ton)	2.085	2.6	-6.8
	Kalay (\$/Ton)	24.900	2.6	-39.0
	Çinko (\$/Ton)	2.518	1.6	-23.3
TARIM ÜRÜNLERİ	Nikel (\$/Ton)	15.880	-1.6	-40.6
	Buğday (\$/Ton)	215	-4.1	-21.3
	Mısır (\$/Bushel)	4.43	-3.3	-35.3
	Mısır (\$/Ton)	174		
	Pamuk (\$/Lb)	0.81	0.3	-3.4
	Kakao (\$/Ton)	4.580	4.8	81.4
	Kahve (\$/Lb)	1.85	0.0	22.5
	Şeker (\$/lb)	0.22	3.8	13.6
	Kereste (\$/m³)	235	1.6	4.7
	Ayçiçek Yağı (USD/Ton)	835	1.8	-30.0
	Palmye Yağı (\$/Ton)	822	3.7	-6.2
	Bahtık Kuru Yükle Endeksi	1.324	-29.4	43.9
	Emtia Endeksi (CRB Index)	302	0.0	0.7

Veriler, 16 Ocak 2024 itibarıyla düzenlenmiştir.

En hareketli ürünler

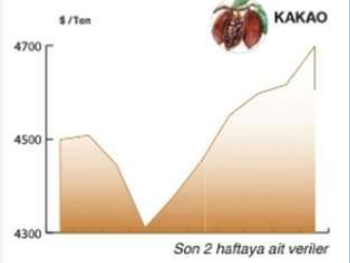
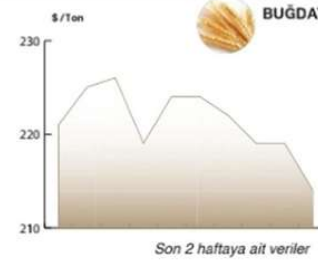

Talep düşük

Kömür fiyatları, enerji üretiminde kullanılan doğalgaz fiyatlarının düşük seyretmesi nedeniyle 2024'ün ilk günlerinde 130 doların altına geriledi. Japonya'da son yaşanan deprem sonrası 1.2 GW kapasiteli kömür santralinin süresiz olarak devre dışı kalması, düşüşte bir miktar etkili oldu. Avrupa ülkelerinin kömür talebi de düşüş gösteriyor. AB'nin kömür ithalatı geçen yıl yüzde 30.4 düşüşle 88.8 milyon tona geriledi. Diğer taraftan, çelik ve çimento üretiminde kullanılmak üzere Hindistan, piyasada alıcı ülke konumunda.

Üretim bekleniyor

Kalay üreticisi Myanmar'daki belirsizlik nedeniyle fiyatlar geçen hafta yüzde 2.6 artışla 25 bin dolar sınırına çıktı. Madencilik faaliyetlerine getirilen kısıtlamaların bazı madenlerde kaldırılması, ancak kalayın bu madenlerde yer alması, belirsizliğin nedeni. Piyasadaki beklenti, Çin yeni yılı ile birlikte üretimin yeniden başlayacağı yönünde. Kısıtlamanın getirildiği Wa eyaleti, Myanmar'ın kalay üretiminin yüzde 70'ini gerçekleştiriyor. Myanmar, dünyanın 3'üncü büyük kalay üreticisi.

Ukrayna'da depolar dolu

Küresel düzeyde yüksek buğday üretimi beklentisi, fiyatları baskılamaya devam ediyor. 2023'ü 230 dolar seviyelerinden kapatan buğday, geçen haftaki düşüşle 215 dolara geriledi. ABD Tarım Bakanlığı, bu yıl için buğday üretim miktarını yukarı yönlü revize etti ve Ukrayna'daki silolarda önemli miktarda buğday olduğu için Avrupa kaynaklı buğdayın ihrac piyasalarında yer alacağı tahmininde bulundu. Dünya Tahıl Konseyi de 2023-24 döneminde üretimin 788 milyon ton, tüketimin ise 804 milyon ton olacağını öngörüyor.

1977 yılı seviyesinde

Kakao fiyatları, geçen haftaki yüzde 4.8 artışla yeniden 4 bin 500 dolar sınırına dayandı ki, bu rakam, 1977 yılı seviyeleri. Geçen yıl yaşanan sel baskınları ve kakao ağaçlarına tehdit eden hastalıklar nedeniyle üretim azaldı. 1 Ekim-14 Ocak arasında Fildişi Sahili'nden limanlara getirilen kakao miktarı da yüzde 37 düşüşle 911 bin tona indi. Aynı şekilde ABD limanlarındaki depolarda bulunan kakao miktarı son üç yılın en düşüğüne geriledi. İkinci büyük üretici Gana'nın üretiminin de yüzde 24 düşüşle 683 bin ton olması bekleniyor.

Avrupa enerji piyasasında ABD LNG'sinin "kurtarıcı rolü" güçleniyor

Uzmanlar, Rusya-Ukrayna Savaşı sonrasında Moskova'nın Avrupa'ya gönderdiği doğalgaz miktarındaki azalışın ardından ABD'nin sıvılaştırılmış doğal gazının (LNG) bölgede öneminin arttığına dikkati çekti.

Columbia Üniversitesi Küresel Enerji Politikası Merkezi Araştırma Görevlisi Adrian Duhalt, Avrupa'nın gaz talebinin ekonomik durum ve hava koşullarından etkilenme eğiliminde olduğunu söyledi. Kış mevsiminin Avrupa'da gaz tüketimini ne derece etkileyeceğinin gözlemleneceğine işaret eden Duhalt, "Geçen yıla kıyasla kışın, yüksek gaz depolama seviyeleri ve ABD'nin Avrupa pazarlarına daha fazla LNG sevk etmesi sayesinde kış aylarını atlarmaya daha hazırlıklı olduğu görülüyor" ifadesini kullandı.

Rusya-Ukrayna Savaşı'nın ardından Avrupa'da gaz sıkıntısı yaşandığını anımsatan Duhalt, "Avrupa, gaz arzını güvence altına almak için ABD'ye daha fazla yöneldi. Şimdi Avrupa, ABD'de gelişen LNG endüstrisi için ana ihracat pazarı konumunda bulunuyor. Jeopolitik bir olayın ABD'yi Avrupa'nın enerji güvenliğinden nasıl önemli bir oyuncu haline getirdiğini görmek çarpıcı" değerlendirmesinde bulundu.

Enerji uzmanı Danila Bochkarev de Avrupa Birliği (AB) ülkelerinin doğal gaz depolarındaki doluluğun geçen yıla göre daha

fazla olduğunu ve bunun bir rahatlatma getirdiğini anlattı. Başta ABD olmak üzere yeni sıvılaştırma kapasitelerinin faaliyete geçmesinin AB'yi rahatlattığını vurgulayan Bochkarev, "S&P Global Commodity, 2024 sonundan önce Kuzey Amerika'da yaklaşık yıllık 8,4 milyon ton yeni LNG kapasitesinin faaliyete geçeceğini tahmin ediyor. ABD'de 2025 başında LNG kapasitesi yıllık 18 milyon tona ulaşabilir" diye konuştu.

Asya'da artan talebinin doğalgaz piyasasında fiyatları yukarı çekmediğine işaret eden Bochkarev,

şunları kaydetti: "Kpler verilerine göre, Asya'nın LNG ithalatı Aralık 2023'te Kasım 2023'e kıyasla neredeyse yüzde 13 arttı. Ancak bunun fiyatlar üzerinde çok az etkisi oldu. Bununla birlikte, küresel LNG piyasası jeopolitik gerilimlere ve doğal afetlere karşı hassas ve değişken olmaya devam ediyor. Bu nedenle, orta vadeli gelecekte arz maliyetini tahmin etmek zor."

Rusya'dan boru hatlarıyla alınan gazın kısıtlanması Avrupa'da 2021'in ikinci yarısında gaz ve elektrik fiyatlarında dramatik

bir artışa yol açtı. Rusya-Ukrayna Savaşı nedeniyle Şubat 2022'den bu yana piyasada zorluklar yaşanmaya başlandı. Avrupa LNG ithalatı 2022'de yüzde 60 artarken, ABD LNG'si bu talebin büyük kısmını karşıladı. Daha önce ABD LNG ihracatının ana varış noktası Asya iken son iki yılda kargoların üçte ikisi Avrupa'ya ulaştı.

ABD Enerji Enformasyon İdaresi (EIA) verilerine göre, 2022'de ABD'nin Avrupa'ya gönderdiği LNG miktarı bir önceki yıla göre yüzde 141 arttı. Rusya'dan gelen boru gazının da son 40 yılın en düşük seviyesine gerilemesinin ardından Avrupa'nın ABD LNG sepetindeki payı yüzde 64'e kadar yükseldi. Uluslararası araştırma kuruluşları henüz kesin verileri paylaşmasa da tahminlere göre 2023'ün en çok LNG ihraç eden küresel oyuncusunun ABD olması bekleniyor. Energy Outlook Advisors tarafından derlenen gemi takip verileri, küresel LNG talebinin 2023'te tüm zamanların en yüksek seviyesine ulaşarak 2022'deki 390 milyon tondan 401 milyon tona yükseldiğini ve yıllık bazda yüzde 2,8'lik büyümeye kaydettiğini gösteriyor.

İlk GES Üretimli Elektrik Depolama'ya ÇED onayı

Güneş, su ve rüzgar olarak sadece yerli ve yenilenebilir kaynaklardan üretim yapan 700 MW'lık kurulu güce sahip Akfen Yenilenebilir Enerji, Erzurum'un Aşkale ilçesinde geliştirilen Gelinkaya Güneş Enerji Santrali ve Elektrik Depolama Tesisi projesi için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'ndan "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararı aldı. 35,75 MWm / 30 MWe gücünde olan ve 44,86 hektarlık alana kurulacak santral, 30 MWe / 60 MWh kapasiteli modern bir depolama tesisini de içeriyor. Karar ile birlikte Akfen Yenilenebilir Enerji, halen yatırım aşamasında bulunduğu toplam 285 MWe kapasiteli müstakil elektrik

depolama projelerinden ilki için "ÇED Olumlu" kararı alırken, aynı zamanda bu karar Türkiye genelinde GES üretimli elektrik depolama alanında ilk ÇED Olumlu kararı alan proje olma özelliğini de taşıyor.

Akfen Yenilenebilir Enerji Genel Müdürü Mustafa Kemal Güngör, "Bu önemli adım, şirketimizin sürdürülebilir enerji çözümleri

alanında yatırım portföyünü büyütme hedefi doğrultusunda, Türkiye genelinde güneş enerjisi üretimi ile entegre edilen ilk elektrik depolama projesi olma özelliğini taşıyor. Bu proje, ülkemizin yenilenebilir enerji alanındaki yol haritasına değerli bir katkı sağlayacak ve enerji dönüşümü sürecimizde önemli bir rol oynayacaktır" ifadelerini kullandı.